

Петрик В.В., Сапко О.Ю. (Україна, Одеса)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

Територія України вкрита густою мережею річок, більшість яких належить до басейнів Чорного, Азовського та Балтійського морів. Усього в Україні нараховується понад 71000 річок та струмків, 69 тис. з яких мають довжину до 10 км, загальним стоком більше 87 км³/рік. Безпосередньо на території України формується 52,4 км³ стоку, інша частина надходить із суміжних областей. Розподіл річок по території України дуже нерівномірний. Найбільш густою річковою мережею відрізняється західна частина, особливо – басейн р. Дністер, найменш густою – південна, степова частина, де місцями водотоки цілком відсутні. Значна частина водних ресурсів, які використовуються, припадає на поверхневі води – річки та озера. Частка поверхневих вод у загальному обсязі водоспоживання перевищує 80 %, до 10 % надають підземні води.

Вся річкова мережа України належить до дев'яти основних гідрологічних басейнів: басейн р. Дніпра; басейн р. Сіверського Дінця; басейн р. Дністра; басейн р. Південного Бугу; басейн р. Дунаю; басейн малих річок Причорномор'я; басейн малих річок Криму; басейн малих річок Приазов'я; басейн р. Вісли.

Основною задачею водного господарства є забезпечення водою населення та всіх галузей економіки. На сьогодні водогосподарський комплекс України має суттєві організаційні недоліки. Управляють, фінансують і технічно оснащують його різні міністерства, агентства і служби, та комунальні підприємства місцевих органів влади. Розгалужена сіть управлінських структур вносить певну неузгодженість в питаннях раціонального використання і охорони водних ресурсів та не забезпечує належного порядку у водокористуванні.

Водною Рамковою Директивою ЄС від 23.10.2000 р. передбачено, що основною одиницею управління є басейн водного об'єкта. Водний кодекс України (ст. 13) також декларує, що державне управління в галузі використання і охорони вод здійснюється за басейновим принципом. В сучасних умовах управління водогосподарським комплексом в басейнах річок характеризується наявністю складної системи галузевих, відомчих і місцевих функцій та структур державного управління, що мають переважно галузеву і адміністративно-територіальну орієнтацію, неефективний і незбалансований механізм регулювання водних відносин.

Інтегроване управління водними ресурсами засновано на обліку всіх видів водних ресурсів в межах гідрографічної межі, яка пов'язує інтереси різних галузей водокористування, залучає всі зацікавлені сторони для прийняття управлінських рішень, сприяє ефективному використанню природних ресурсів. Методологія інтегрованого підходу координує управління водними ресурсами в різних секторах економіки або зацікавлених групах. Він вимагає від управлінських органів включення в процеси розробки національної екологічної політики та законодавчої бази більш досконалої системи управління та більш ефективної інституційної та регулюючої структури, що забезпечує оптимальні рішення. Набір інструментів, таких як соціальна та екологічна оцінка, економічні показники та система моніторингу, збору і обміну інформацією, повинні підтримувати цей процес.

Закон України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” від 21.12.2010 р. № 2818-VI передбачає, що одним з основних завдань є реформування системи державного управління в галузі охорони та раціонального використання водних ресурсів шляхом впровадження інтегрованого управління за басейновим принципом.

Важливим кроком переходу до інтегрованого управління водними ресурсами стало прийняття Закону України “Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну р. Дніпра на період до 2021 року” від 24.05.2012 р. № 4836-VI. Програмою передбачається впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розроблення та виконання планів управління басейнами річок, утворення басейнових рад, а також підвищення ролі існуючих та утворення нових басейнових управлінь водними ресурсами в структурі Держводагентства України.